

КУЛЬТОВА ЕКРАНІЗАЦІЯ,
ЩО СТАЛА КЛАСИКОЮ ЖАНРУ ЖАХІВ

Вільям Пітер Блетті — американський письменник, сценарист і кінорежисер. Світової популярності авторові здобув його легендарний роман «Екзорцист», за сюжетом якого знято однойменний фільм. Книжка відразу ж стала бестселером, тільки за перші кілька років після видання у світі продано понад 13 млн примірників. Екранізація дістала безліч відзнак і нагород, зокрема дві премії «Оскар» та чотири премії «Золотий глобус».

Останнім часом Кріс Макніл стала помічати, що з її донькою Реганою коїться щось незвичайне та лихе. Ці дивні напади, за яких у дівчинку наче вселяється надприродна сила... Сила, що змушує дванадцятирічну дитину говорити грубим чоловічим голосом, а ліжко під нею — ходити ходором. Лікарські обстеження не виявляють жодної аномалії, однак стан дівчинки погіршується. І останньою надією для матері стає священник — отець Каррас. Він розуміє, що Регана одержима демоном. І погоджується провести обряд екзорцизму...

«Екзорцист» так само вигідно відрізняється від інших творів у своєму жанрі, як рівняння Ейнштейна від звичайної колонки цифр.

New York Times Book Review

Ви закрижанієте від страху.

*Ентоні Берджес,
автор роману «Механічний апельсин»*

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-5081-9

9 786171 250819

ВІЛЬЯМ ПІТЕР БЛЕТТІ
ЕКЗОРЦИСТ

ВІЛЬЯМ ПІТЕР БЛЕТТІ
ЕКЗОРЦИСТ

ЕКЗФРЦИСТ

WILLIAM PETER BLATTY
THE EXORCIST

A NOVEL

ВІЛЬЯМ ПІТЕР БЛЕТТІ
ЕКЗОРЦИСТ

РОМАН

Переклад з англійської Віктора Морозова

ХАРКІВ КЛУБ
2018 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

УДК 821.111(73)
Б70

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Blatty W. P. *The Exorcist : A Novel* / William Peter Blatty. —
New York : HarperCollins, 2011. — 400 p.

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-617-12-5081-9
ISBN 978-0-06-209435-3 (англ.)

© William Peter Blatty, 1971, 2011
© Віктор Морозов, переклад, 2018
© Depositphotos.com / yacobchuk1,
обкладинка, 2018
© Hemigo Ltd, видання українською
мовою, 2018
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейно-
го Дозвілля», переклад і художнє
оформлення, 2018

Для Джулії

І як вийшов Він із човна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа нечистого... часто кайданами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги... І запитав Він його: Як тобі на ім'я? А той відповів: Легіон мені ймення — багато бо нас»¹.

Мр. 5:2—9

¹ Тут і далі цитати з Біблії подано за перекладом І. Огієнка. (*Тут і далі прим. ред.*)

ДЖЕЙМЗ ТОРЕЛЛО: Джексона підвісили на гаку для м'яса. Він аж зігнув його, такий був жирний. Провисів там три дні, поки не загнувся.

ФРЕНК БУЧЧЕРІ (*хихочучи*): Ти б його побачив, Джекі. Висів, як слоняра, а тоді Джиммі трахнув його тим електричним стрекалом для худоби...

ТОРЕЛЛО (*збуджено*): Він аж крутився на гаку, Джекі. Ми хлюпнули на нього водою, щоб підзарядити стрекало, а він верещав, як свиня...

Уривок із підслуханої ФБР телефонної розмови членів «Коза Ностра» стосовно вбивства Вільяма Джексона

Не існує іншого пояснення деяким речам, що їх чинили комуністи. Коли, скажімо, священникові забили в череп дев'ять цвяхів... Або такий випадок, що стався із сімома малими хлопцями та їхнім учителем. Вони промовляли «Отче наш», коли увірвалися солдати. Один солдат схопив багнет і відрізав учителеві язика. А другий застромив хлопцям у вуха палички для їжі. І як до цього можна поставитися?

Доктор Том Дулі

Дахау
Аушвіц
Бухенвальд

ПРОЛОГ

ПІВНІЧНИЙ ПРАК...

Від палючого сонця на чолі старого виступили крапельки поту, але він обхопив долонями склянку з гарячим солодким чаєм, немовби хотів їх зігріти. Не міг позбутися недоброго передчуття. Воно прилипло йому до спини, наче холодне мокре листя.

Розкопки завершилися. Курган просіяно шар за шаром, його нутрощі обстежено, позначено й відвантажено: намиста й підвіски, гліптика, фалоси, розмальовані охрою кам'яні ступи, виполіровані горщики. Нічого особливого. Ассирійська туалетна скринька зі слонової кості. І чоловік. Чоловічі кістки. Крихкі залишки космічної муки, що змушувала його колись замислюватися над тим, чи матерія віддзеркалювала прагнення Люцифера повернутися назад до Бога. Але ж тепер він знав це краще. Пахощі локриці й тамариску привернули його увагу до зарослих маками пагорбів; до вкритих очеретом рівнин; до нерівного кам'янистого путівця, що поривався стрімголов до чогось страхітливого. На північному заході був Мосул; на сході — Ербиль; південь належав Багдаду, Кіркуку й вогняній печі Навуходносора. Він посовгав ногами під столиком біля самотньої придорожньої чайхани й подивився на плями від трави на черевиках і штанах кольору хакі. Відсorbнув трохи чаю. Розкопки завершилися. І що тепер почнеться? Він почистив цю думку, мов щойно викопану глиняну знахідку, але не зміг позначити її відповідною биркою.

З чайхани долинуло чиесь хрипке сопіння: до нього човгав зморшкуватий власник, здійсмаючи порох своїми російськими черевиками, що він їх носив замість капців, тиснучи

п'ятами на задники, від чого ті аж рипіли. Його темна тінь ковзнула столом.

— *Каман чай, чавага?*

Чоловік у хакі похитав головою, дивлячись на черевики без шнурівок, укриті твердою й загуслою кіркою життєвого болю. Космічна речовина — розмірковував він нишком. Матерія, але й якимось чином остаточно дух. Дух і ці черевики були для нього лише аспектами чогось фундаментальнішого, чогось первісного й цілком відмінного.

Тінь пересунулася. Курд стояв і очікував, неначе древній борг. Старий у хакі поглянув у вологі й знебарвлені очі, на райдужну оболонку яких немовби наліпили мембрану яєчної шкаралупи. Глаукома. Колись він не зміг би полюбити цього чоловіка. Він витягнув гаманця й пошукав там монетку поміж іншими пошарпанними й зім'ятими дрібничками — кількома динарами; іракськими правами водія; вицвілим пластмасовим католицьким календарем, застарілим на дванадцять років. Там на звороті був напис: «ТЕ, ЩО ДАЄМО БІДНИМ, МИ ЗАБЕРЕМО ІЗ СОБОЮ ПІСЛЯ СМЕРТІ». Він розрахувався, залишивши п'ятдесят філсів чайових на потрісканому столі кольору печалі.

Рушив до свого джипа. Клацання ключа, що він його вставляв у замок запалювання, дуже виразно пролунало в тиші. На якусь мить він зупинився й замислено глянув удалину. Там мерехтіло в гарячому мареві, немов якийсь небесний острів, розмите видиво міста Ербіля, пласкі й ламані дахи якого височіли, мов курган, ширяючи в хмарах уламками заплямленого брудом благословення.

Листочки ще міцніше прилипли до його спини.

Щось чекало попереду.

— *Аллах ма'ак, чавага.*

Зігнилі зуби. Курд шкірився, махаючи рукою на прощання. Чоловік у хакі спробував знайти в нутрі свого ества якість тепло й спромігся на помах руки та силувану усмішку. Вона зів'яла, коли він відвернувся. Запустив мотор, розвернувся на вузькому химерному подвір'ї й попрямував до Мосула. Курд, ошелешений несподіваним відчуттям втрати, стояв і дивився, як джип набирає швидкість. Що він утратив? І що відчував у присутності того чужинця? Якусь безпеку — пригадалося йому; відчуття захищеності та глибинного гаразду. А тепер це все зникло

вдалині разом із джипом, що стрімко віддалявся. Він почувся на диво самотнім.

О шостій десять копітка інвентаризація була завершена. Мосульський доглядач старожитностей, араб з обвислими щоками, старанно вписував останнє надходження в гробсбук на письмовому столі. На якусь мить він зупинився, зануривши ручку в чорнильницю, і подивився на приятеля. Чоловік у хакі, здається, про щось замислився. Він стояв біля стола, тримаючи руки в кишенях, і дивився на якийсь висушений і позначений биркою відгомін минувшини. Доглядач якийсь час не рухався й зацікавлено його розглядав, але тоді знову зосередився на гробсбусі, вписав малесенькими акуратними літерами надходження, урешті-решт зітхнув і відклав ручку, зауваживши, котра вже година. Поїзд до Багдада відправлявся о восьмій. Доглядач промокнув сторінку й запропонував чаю.

І далі не відводячи очей від чогось на столі, чоловік у хакі похитав головою. Араб трохи стурбовано спостерігав за ним. Що це було? Щось відчувалося в повітрі. Він підвівся й підступив ближче; тоді відчув легеньке поколювання в потилиці, коли його приятель нарешті поворушився, простягнув руку по амулет і замислено поклав собі на долоню. Це була зелена кам'яна голова демона Пазузу, уособлення південно-західного вітру. Сферою його панування були хвороби й недуги. Голова була проколота. Власник амулета носив його як щит.

— Зло проти зла, — видихнув доглядач, мляво обмахуючи себе якимось французьким науковим журналом, обкладинка якого була заплямлена вологим від оливкової олії відбитком великого пальця.

Його приятель не поворухнувся; нічого не прокоментував. Доглядач схилив голову вбік.

— Щось трапилось? — запитав він.

Жодної відповіді.

— Отче Меррін?

Чоловік у хакі й далі, здається, не чув, поглинений розгляданням амулета, останньої своєї знахідки. За якусь мить знову його відклав, а тоді допитливо глянув на араба. Той щось сказав?

— Ні, отче. Нічого.

Вони ледь чутно розпрощалися.

Біля дверей доглядач дуже міцно стиснув руку старого чоловіка.

— У моєму серці є бажання, щоб ви нікуди не йшли.

Його приятель почав щось говорити про чай, про брак часу, про потребу щось зробити.

— Ні-ні-ні! Я мав на увазі, щоб ви не верталися додому!

Чоловік у хакі прикипів очима до крихточки вареного нуту, що застрягла в кутику арабового рота; але його погляд був відсутній.

— Додому, — повторив він.

Це слово пролунало мов епілог.

— У Штати, — додав араб-доглядач і сам одразу здивувався, чому він це зробив.

Чоловік у хакі задивився в темряву турботи приятеля. Йому ніколи не було важко полюбити цього араба.

— Прощайте, — неголосно мовив він, тоді швидко повернувся й вийшов у морок, що вже починав огортати вулички й подорож додому, що її довжина здавалась якоюсь невизначеною.

— Побачимося за рік! — гукнув йому вслід з одвірка доглядач. Але чоловік у хакі так і не озирнувся. Араб дивився, як віддаляється його постать, перетинаючи під кутом вузьку вуличку, і як його мало не збили з ніг стрімкі дрожки. Там сиділа якась огрядна арабка. Обличчя затінювала чорна мереживна чадра, що огортала її, мов саван. Мабуть, подумав араб, вона поспішала на якусь зустріч. Невдовзі він спустив з очей свого приятеля.

Чоловік у хакі квапливо простував, немов був змушений це робити. Залишивши позаду місто, він перейшов околиці, поспіхом перетнув Тигр, але, наближаючись до руїн, уповільнив ходу, адже з кожним кроком зародкове передчуття набирало дедалі чіткіших і жахливіших обрисів.

І все ж таки він мусив знати. Мусив приготуватися.

Дерев'яна дошка, що слугувала мостиком через каламутний потік Хоср, зарипіла під його вагою. І ось він уже був там, стоячи на пагорбі, де колись сяяла на весь світ Ніневія з її п'ятнадцятьма ворітьми, осердя ассирійських орд, що завдавали всім жаху. Тепер це місто було засипане кривавим порошком своєї приреченості. Але тут і далі був він, повітря було просякнуте ним, тим Іншим, хто нищив йому сни.

Чоловік у хакі скрадався руїнами. Храм Набу. Храм Іштар. Він відчував вібрації. Біля палацу Ашурбаніпала він зупинився, задивившись на вапнякову статую, що височіла *in situ*. Зазубрені

крила й кігті на ступнях. Опуклий, випнутий, цибулеподібний пеніс і викривлений у звіриному вищирі рот. Демон Пазузу.

Раптово чоловік у хакі осів.

Він похилив голову.

Він знав.

Це наближається.

Він дивився на куряву й видовжені тіні. Диск сонця почав уже зникати за обрієм, і був чутний невиразний гавкіт здичавілих псів, зграї яких блукали околицями міста. Він опустил рукави сорочки й застібнув їх на гудзики, відчувши легенький подув прохолодного вітру. Той дув із південного заходу.

Він квапливо рушив до Мосула, де його чекав поїзд, а серце в нього стислося від крижаного переконання, що невдовзі його почне переслідувати древній ворог, якого він ніколи не бачив ув обличчя.

Але він знав його ім'я.

ЧАСТИНА ПЕРША

ПОЧАТОК

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Як короткий фатальний спалах від вибуху сонць, що лишає тьмяний слід в очах сліпого, початок того жажіття пройшов майже непомічено; у безумстві всього, що сталося потім, про нього, по суті, забули й ніяк не пов'язували із самим лихом. Важко про це судити.

Будинок здавали в оренду. То була цегляна, повіта плющем колоніальна будівля в дільниці Джорджтаун у Вашингтоні, округ Колумбія. Похмура. Компактна. На протилежному боці вулиці простяглося студентське містечко Джорджтаунського університету, позаду була набережна, що стрімко спускалася до ділової М-стрит, а далі текла річка Потомак.

У ніч проти першого квітня в будинку було тихо. Кріс Макніл сиділа в ліжку, переглядаючи свої репліки до кінознімання, що мало відбутися наступного дня. Регана, її донька, спала у своїй кімнаті, а внизу, у кімнатці поруч із коморою, спала їхня прислуга, середніх літ подружжя Віллі та Карл. Приблизно о 12:25 ночі Кріс, спохмурнівши, відірвалася від свого сценарію. Їй почулося якесь постукування. Звуки були дивні. Приглушені. Глибокі. Ритмічні. Незрозумілий код, що його вистукував якийсь мрець.

Кумедно.

З хвилину вона прислухалася, потім спробувала не звертати уваги, але стукіт був такий настирливий, що заважав зосередитися. Кріс жбурнула сценарій на ліжку.

Господи, збожеволіти можна!

Вона встала, щоб усе з'ясувати.

Вийшла в передпокій, роздивилася навколо. Здавалося, звуки долинали зі спальні Регани.

Що вона там робить?

Кріс рушила передпокоюм, і стукіт став раптом гучнішим і частішим, та коли вона штовхнула двері й увійшла до кімнати, він раптово припинився.

Що за чортівня?

Її одинадцятирічна красунька спала, міцно притулившись до великої іграшкової панди з круглими очима. Панда злиняла від років, від багатьох теплих вологих поцілунків.

Кріс тихенько підійшла до ліжка й нахилилася над ним.

— Рег! Ти не спиш?

Спокійне дихання. Повільне. Глибоке.

Кріс розглянулася по кімнаті. Тьмяне світло з передпокою падало блідими смугами на малюнки Регани, на її скульптурки, на іграшкових звірів.

Ну що ж, Рег. Твоя матуся пошилася в дурні. Можеш тепер привітати її з першим квітня!

І все-таки Кріс знала, що це зовсім не схоже на Регану. Дівчинка мала боязку й невпевнену вдачу. Хто ж тоді пожартував? Її напівсонний мозок, що підсилив ледь чутний шурхіт у нагрівальних чи водопровідних трубах? Колись у горах Бутану вона годинами спостерігала за буддистським ченцем, що медитував, сидячи навпочіпки на землі.

Урешті-решт їй здалося, ніби вона побачила, як той левітує, хоча пізніше, переповідаючи будь-кому цю історію, незмінно додавала слово «можливо». Отож можливо, що й тепер її мозок, цей невтомний казкар, вигадав чергову ілюзію, цього разу звукову.

Дурниці! Я ж це справді чула!

Раптом вона глянула на стелю.

Он воно звідки! Легеньке шарудіння.

Шури на горищі, ото й тільки! Шури!

Вона зітхнула. *Так воно і є. Довгі хвости. Шурх, шурх.* Вона відчула дивну полегкість. А потім здригнулася від холоду. Кімната. Вона була крижана.

Кріс підійшла до вікна й перевірила його. Зачинене. Поміцала радіатор. Гарячий.

Та що ж це таке?

Здивована, вона рушила до ліжка й доторкнулася рукою до Реганиної щоки. Щока була гладенька й ледь спітніла.

Мабуть, я захворіла!

Кріс глянула на доньку, на її кирпатий носик і вкрите ластовинням личко, швидко нахилилася над ліжком і ніжно поцілувала її в щоку.

— Я дуже тебе люблю, — прошепотіла вона, а тоді повернулася у свою кімнату, до ліжка й до сценарію.

Якийсь час вивчала його. Це мала бути перероблена версія музичної комедії «Містер Сміт вирушає до Вашингтона». Додали сюжет, пов'язаний зі студентськими заворушеннями. Кріс була в головній ролі. Вона грала вчительку психології, що стала на бік бунтівників. І це її бісило. «*Ця сцена провальна!*» — подумала вона. — *Це примітив!»* Своїм нехай і не надто вишколеним розумом вона просто не сприймала на віру лозунги і, мов цікава сорока, постійно намагалася додзьобатися крізь багатослівне словоблуддя до блискіток прихованих фактів. Тому й у цьому бунті вона не вбачала жодного сенсу. «*Чому це так?*» — дивувалася вона. — *Конфлікт поколінь? Дурниці. Мені ж тридцять три. Просто це примітив, ось і все, це!.. Вгамуйся. Ще тільки тиждень».*

Вони вже завершили студійне знімання в Голлівуді, тож залишилися відзняти лише кілька натурних сцен у студентському містечку Джорджтаунського університету, починаючи від завтра.

Важкі повіки. Її вже хилило на сон. Наступна сторінка була химерно подерта. Її режисер — британець Берк Деннінгз. Коли він ставав особливо напруженим, то відривав тремтячими пальцями вузьку смужечку тієї сторінки сценарію, що траплялася йому під руки, а тоді поволі її жував, сантиметр за сантиметром, аж поки вона вся не опинялася в його роті мокрою паперовою кулькою.

«Шалений Берк», — подумала Кріс.

Вона позіхнула, прикриваючи рота, а тоді з усмішкою поглянула збоку на сторінки сценарію. Вони були погризені. Їй пригадалися щури. «*Ті малі байстрюки явно мають почуття ритму*», — подумала вона. Вирішила не забути сказати зранку Карлові, щоб той поставив пастки.

Її пальці розм'якли. Сценарій почав вислизати з-під них. Вона випустила його з рук. «*Примітив*, — подумала вона. — *Примітив*». Намацала рукою вимикач світла. *Ось*. Вона зітхнула і якийсь час лежала нерухомо, майже засинаючи; а тоді ліниво скинула ногою із себе ковдру.

Надто гаряче! Збіса гаряче! Знову подумала про незвичну холоднечу в Реганіній спальні, а тоді в мозку промайнули спогади про роботу в одному фільмі з Едвардом Г. Робінсоном, легендарною зіркою гангстерських стрічок 40-х років, коли ніяк не могла зрозуміти, чому під час кожної сцени, у якій вони знімалися разом, вона починала тремтіти від холоду, аж поки збагнула, що підступний старий ветеран завжди примудрявся заступати собою світильники, що мали освітлювати й зігрівати її. Вона легенько усміхнулася, а віконні шибки тим часом почали вже вкриватися імристою росою. Кріс спала. Їй снилася смерть у всіх моторошних подробицях, смерть, про яку ще ніхто й не чув; щось дзвеніло, вона задихалася, розчинялася, зникала в порожнечі, а в голові снувалося: мене не стане, я помру, мене не буде навіки-віків, ой, татку, не дай їм, ой, не дай їм зробити це, не дай мені зникнути навіки — і вона танула, розмотувалася, а навколо все дзвеніло, дзвеніло...

Телефон!

Вона підскочила, схопила трубку, серце гупало в грудях, а в шлунку була порожнеча; невагоме нутро й дзвінок телефона.

Дзвонив помічник режисера.

— Рівно о шостій у гримі, золотце.

— Гаразд.

— Як самопочуття?

— Так, ніби щойно лягла.

Помічник реготнув.

— До зустрічі.

— Ага, добре.

Кріс поклала трубку. Ще кілька хвилин посиділа нерухомо, пригадуючи сон. Сон? Скоріше думка в напівпробудженні: така

жахлива ясність. Відблиск черепа. Небуття. Невідворотність. Вона б не могла такого уявити.

Боже, цього не може бути!

Вона пригнічено схилила голову.

Але ж це є.

Вона почовгала у ванну, накинула на себе халата, а тоді швиденько збігла вниз старенькими сосновими сходами туди, де тривало життя й на кухні шкварчав бекон.

— А, доброго ранку, місіс Макніл!

Сива й виснажена Віллі із синіми мішками під очима витискала сік із помаранчів. Відчутний акцент. Швейцарський. Як і в Карла. Вона витерла паперовим рушничком руки й рушила до плити.

— Я сама, Віллі. — Кріс, як завжди, чутлива, помітила втомлений вигляд прислуги, і коли Віллі з бурчанням повернулася назад до зливальниці, актриса налила собі кави, а тоді сіла за обідній стіл і, дивлячись на свою тарілку, лагідно всміхнулася, побачивши на її білому тлі яскраво-червону троянду. *Регана. Мое ангелятко.* Нерідко, коли Кріс допізна працювала, Регана тихенько вислизала зранку з ліжечка, щоб прийти на кухню й покласти квітку на порожню мамину тарілку, а тоді навпомацки, з напівзаплющеними очима верталася назад і знову засинала. Кріс сумовито похитала головою, пригадавши, що мала намір назвати її Гонерільсю¹. *Справді. Якраз. Що може бути гірше.* Кріс ледь помітно всміхнулася, згадавши про це. Вона відсърбнула ковточок кави, а коли знову звернула увагу на троянду, на її обличчі з'явився сумовитий вираз, а зелені очі вповилися журбою. Син. Джеймі. Він помер дуже давно, коли йому було три рочки, а молоденька й нікому не відома Кріс брала участь у бродвейських мюзиклах, співаючи в хорі. Вона тоді запряглася ніколи більше ні до кого не прив'язуватися так, як це було з Джеймі; і як було з його батьком Говардом Макнілом. А коли її сон про смерть розчинився у випарах гарячої чорної кави, вона відволілася від троянди й своїх думок на сік, що його принесла й поставила перед нею Віллі.

Кріс пригадалися шури.

— А де Карл?

¹ Гонерілья та Регана — дочки короля Ліра. Гонерілья отруїла Регану й покінчила життя самогубством.

— Я тут, мадам!

Він гнучко, мов кіт, проліз у двері, що вели до комори. Мав владний, але й поштивий вигляд, а до підборіддя, там, де він порізався, голячись, притискав клаптик паперової серветки.

— Так? — М'язистий і високий, він зупинився біля столу, демонструючи блискучі очі, яструбиний ніс і лису голову.

— Чуєш, Карле, у нас на горищі завелися шури. Треба поставити пастки.

— Там є шури?

— Ну, я ж сказала.

— Але горище чисте.

— Ну, значить, у нас *охайні* шури!

— Щурів немає.

— Карле, я чула їх уночі.

— Може, це труби, — припустив Карл, — може, дошки.

— Може, *шури*! Може, купи ті кляткі пастки й перестань сперечатися?

Швидко відходячи, Карл сказав:

— Так! Я вже йду!

— Ні, Карле, не *вже*! Крамниці ще замкнені!

— Вони замкнені! — докірливо гукнула йому вслід Віллі.

Але він уже зник.

Кріс і Віллі обмінялися поглядами, а тоді Віллі, хитаючи головою, знову зайнялася беконем. Кріс поволі пила каву. «*Дивний. Дивний чоловік*», — подумала вона. Працьовитий, як і Віллі, відданий, скромний. І все ж таки щось у ньому її бентежило. Що це було? Якась зарозумілість? Ні. Щось інше. Не могла цього визначити. Вони прислуговували їй ось уже майже шість років, але Карл і далі був загадковою маскою — нерозгаданим ієрогліфом, що розмовляв, дихав і виконував її доручення на своїх ногах-хідлях. Але за тією маскою щось рухалося; вона майже чула, як там сумлінно клацають якісь коліщатка. Парадні двері рипнули й зачинилися.

— Вони замкнені, — пробурмотіла Віллі.

Кріс покуштувала бекон, а тоді повернулася до спальні й перебралася там у светр і спідницю. Зиркнувши в дзеркало, вона придивилася до свого короткого рудого волосся, вічно розкуйовдженого, і до ластовиння на мініатюрному чистенькому личку, а тоді скосила очі й мовила з ідіотською усмішкою:

— *О, привіт, чарівна сусідочко! Чи можу я порозмовляти з твоїм чоловіком? Коханцем? Сутенером? О, твій сутенер у богадільні? Тяжко!* — Вона висолопила сама собі язика. Тоді схилила голову. — *О Боже, що за життя!* — Узяла коробку з перукою, попленталася сходами вниз і вийшла на обсажену деревами вулицю.

На якусь мить зупинилася біля будинку, вдихаючи обнадійливу свіжість ранкового повітря, вбираючи приглушені звуки життя, що пробуджується. Задумливо глянула праворуч, де відразу за будинком стрімко спускалися до М-стрит старі кам'яні сходи, а трохи подалік бовваніли старовинні цегляні вежі в стилі рококо й середземноморська дахівка верхнього входу до колишнього трамвайного депо. «*Кумедно. Кумедна околиця, — подумалось їй. — Чорт забирай, чому б мені тут не залишитися? Купити дім? Почати нормальне життя?*» Пролунало лунке глибоке бамкання годинника на вежі Джорджтаунського університету. Цей меланхолійний передзвін відбився від мерехтливої й рудуватої поверхні річки, сягнувши змореного серця актриси. Вона рушила до своєї роботи, до цього примарного фарсу й соломяного опудала, що імітує древній тлін.

Коли зайшла в головні ворота студентського містечка, її депресія почала зникати, особливо коли вона побачила низку трейлерів-убиралень, розташованих уздовж проїзду біля південного муру, а вже о восьмій ранку, коли почалося перше знімання, цілком себе опанувала й засперечалася з приводу сценарію.

— Гей, Берку? Ти тільки поглянь на це ідіотство, га?

— О, то в тебе є сценарій, бачу! Як гарно! — Режисер Берк Деннінгз, підтягнутий і пустотливий, чиє ліве око сіпалося й каверзно виблискувало, вправно, мов хірург скальпелем, відтяв тремтячими пальцями вузесеньку смужку паперу з аркуша її сценарію й крикнув: — Мушу трошки перекусити.

Вони стояли на еспланаді перед головним адміністративним корпусом університету, оточені статистами, акторами й знімальною групою, а на галявині довкола виднілися поодинокі глядачі, здебільшого студенти езуїтського факультету. Знуджений оператор переглядав «Дейлі вераєті», а Деннінгз, хихочучи, закинув собі до рота папір, дихнувши ледь чутним перегаром від першого ранкового джину.

— О так, я *страшенно* радий, що тобі дали сценарій!

Лукавий худорлявий чоловік віком п'ятдесяти з гаком років, він розмовляв із таким виразним і симпатичним британським акцентом, що навіть найвulgарніші непристойності звучали в його вустах елегантно, а коли напивався, завжди виглядало, ніби він ось-ось розреготеться. Він постійно мусив стримуватися, що давалося йому нелегко.

— Ну, а тепер скажи мені, кицюню. Що сталося? Що там не так?

У сцені, про яку йшлося в сценарії, декан міфічного коледжу мав переконувати зібраних там студентів відмовитися від сидячого страйку, яким вони погрожували. Кріс мала тоді вибігти сходами на еспланаду, вирвати з рук декана мегафон, а тоді показати на адміністративну будівлю й прокричати: «Знесемо її геть!»

— Це не має жодного сенсу, — поскаржилася йому Кріс.

— Ну, а мені тут усе цілком ясно, — збрехав Деннінгз.

— О, справді? Ну, то поясни мені, Беркі-Шмеркі. Якого біса вони мають зносити будівлю? Заради чого? Можеш мені розтлумачити?

— Ти з мене глузуєш?

— Ні, я запитую «заради чого»?

— Бо вона там є, кохана!

— У сценарії?

— Ні, на *землі*!

— Ой, та облиш, Берку, це не моя героїня. Це зовсім не властиве їй вдачі. Вона б цього не зробила.

— Зробила б.

— Ні, не зробила б.

— То що, викличемо сценариста? Здається, він у Парижі!

— Ховається?

— Трахається!

Він вимовив це слово з бездоганною дикцією, а його лисячі очі зблиснули на пухкому, мов тісто, обличчі, тоді як слово стрімко злетіло аж до самих готичних шпилів. Кріс впала йому на плечі, розслабившись і регочучи.

— Ой, Берку, ти просто неможливий, чорт забери!

— Так. — Він це виголосив, мов Цезар, що скромно підтверджує вісті про свою потрійну відмову від корони. — Ну, а тепер до роботи?

Кріс його не чула. Перевіряючи, чи хтось почув непристойність, вона зиркнула потайно й сором'язливо на єзуїта, якому було років сорок і який стояв серед інших глядачів. Він мав темне зашкарубле обличчя. Мов у боксера. З різкими рисами. Очі були якісь сумні, зажурені, та водночас у його погляді було щось тепле й заспокійливе, коли він, усміхаючись, поглянув на неї й кивнув головою. Він усе почув. Зиркнув на годинника й пішов собі геть.

— То що, починаємо?

Кріс розгублено озирнулася.

— Так, Берку, звичайно. Починаємо.

— Дякувати небесам.

— Ні, зачекай!

— О Господи Ісусе!

Їй не подобалася кінцівка сцени. Вона відчувала, що кульмінація досягалася її реплікою, тож не було потреби після цього ще й заскакувати у двері будівлі.

— Це нічого не додає, — поскаржилася Кріс. — Якесь безглуздя.

— Так, кохана, звісно, — щиро погодився Берк. — Але на цьому наполягає монтажер, — додав він, — ось і все. Розумієш?

— Ні.

— Звісно, що ні, моя люба, бо ти маєш цілковиту рацію, це *справжнє* безглуздя. Але розумієш, у зв'язку з тим, що наступна сцена, — Деннінгз захотів, — ну, вона починається з того, що Джд виходить із дверей, монтажер переконаний, що фільм здобуде номінацію, якщо попередня сцена закінчиться тим, що ти в ці двері заходиш.

— Ти що, жартуєш?

— Ой, та я погоджуюся з тобою, кохана. Це просто маразм, блювати хочеться! Але просто відзнімімо це, а тоді, повір мені, я виріжу цю сцену з кінцевої версії. Мені буде її ще смачніше пожувати.

Кріс розсміялася. І погодилася. Берк зиркнув на монтажера, що відзначався егоїстичним характером і полюбляв марнувати час на зайві суперечки. Той щось діловито погоджував з оператором. Режисер полегшено зітхнув.

Кріс дивилася на Деннінга, що смачно вилаяв якогось нещасного асистента, а тоді аж розквітнув від задоволення. Він просто насолоджувався своєю ексцентричністю. Але Кріс також

Зміст

Пролог	9
<i>Частина перша. Початок</i>	14
<i>Частина друга. На краю</i>	78
<i>Частина третя. Безодня</i>	177
<i>Частина четверта. «І нехай моє волення дійде до Тебе...»</i>	264
Епілог	311
Примітка автора	317

Літературно-художнє видання

БЛЕТТІ Вільям Пітер
Екзорцист
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *О. В. Телемко*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. О. Старова*

Підписано до друку 23.04.2018. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Newton». Ум. друк. арк. 16,8.
Наклад 3500 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р. www.unisoft.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

UNISOFT

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса
тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

Блетті В. П.

Б70 Екзорцист : роман / Вільям Пітер Блетті ; пер. з англ.
В. Морозова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного
Дозвілля», 2018. — 320 с.

ISBN 978-617-12-5081-9

ISBN 978-0-06-209435-3 (англ.)

Останнім часом Кріс Макніл стала помічати, що з її донькою Реганою коїться щось незвичайне та лихе. Ці дивні напади, за яких у дівчинку наче вселяється надприродна сила... Сила, що змушує дванадцятирічну дитину говорити грубим чоловічим голосом, а ліжко під нею — ходити ходором. Лікарські обстеження не виявляють жодної аномалії, однак стан дівчинки погіршується. І останньою надією для матері стає священик — отець Каррас. Він розуміє, що Регана одержима демоном. І погоджується провести обряд екзорцизму...

УДК 821.111(73)